

UNITED WE STAND?

— De toekomst van Links in de Verenigde Staten

Julian Nemeth

Progressieven over de hele wereld hebben grote problemen met de Verenigde Staten. De oorzaken hiervoor zijn talrijk. De vs zijn de drijvende kracht achter de huidige economische globalisering, weigeren het verdrag van Kyoto te ondertekenen, ontzeggen hun bevolking goede medische zorg, maken zich schuldig aan marteling, bewapenen Israël, vallen Irak binnen – de lijst met aanklachten is lang. Hoewel de woede begrijpelijk is, is het zonde dat critici vaak maar weinig oog hebben voor Amerika's *progressive community*. Deze is groot en divers; miljoenen Amerikanen verafschuwen Bush' regering en alles waar zij voor staat en vormen zo een omvangrijke bron van potentiële bondgenoten.¹ Een van de belangrijkste vragen voor progressieve en linkse Amerikanen op dit moment is of het hen zal lukken de Democratische Partij naar links te stuwten en haar presidentskandidaat in het Witte Huis te krijgen. Deze vraag heeft directe invloed op de internationale politieke verhoudingen.

Hoewel Links in Amerika moeilijk onder één noemer te brengen is, hebben de linkse groeperingen een aantal gemeenschappelijke speerpunten. In de binnenlandse politiek maakt men zich hard voor een degelijk systeem van medische voorzieningen, meer investeringen in onderwijs en milieubescherming, hogere minimumlonen en de bescherming van burgerrechten. Op het gebied van de buitenlandse politiek verwerpt Links de pre-emptive strike-doctrine en pleit zij voor meer respect voor en samenwerking met de Verenigde Naties.

Desondanks blijven de onderlinge verschillen groot. Felle debatten en factionalisme zorgen sinds de jaren zestig voor een blijvende verdeeldheid binnen Amerikaans Links. Voor het eerst sinds tijden maakt men nu echter opnieuw een kans om blijvende invloed uit te oefenen op de nationale politiek. Bush is impopulairder dan ooit en onder de bevolking groeit de roep om daadwerkelijke veranderingen. De vraag is nu: kan links Amerika zich verenigen om deze kans te grijpen?

¹ De vooraanstaande (en pas overleden) cultuurwetenschapper Edward Said heeft hetzelfde gesteld tegenover een Midden-Oosters publiek. Zie zijn essay 'The Other America' in *Al-Ahram Weekly Online* nr. 630 20/26-3-2003, te lezen op <http://weekly.ahram.org.eg/2003/630/focus.htm>.

Omdat linkse Amerikanen het twee-partijstelsel altijd hebben beschouwd als waardeloos, hebben zij zich van oudsher geconcentreerd op lokaal activisme en sociale kritiek. Na acht jaar republikeins 'bestuur' waagt echter een steeds grotere groep progressieven zich opnieuw op het podium van de landelijke politiek om de Democratische Partij te steunen en naar links te trekken.²

Op de recente politieke ontwikkelingen in Amerika heeft Links vrijwel geen enkele invloed gehad. De oorzaak van haar zwakte ligt in de jaren zestig. Vóór de grote culturele omwentelingen van dat decennium had Links een stevige basis onder de Amerikaanse arbeiders. Ze vertegenwoordigde de belangen van de arbeidersklasse – meestal gedefinieerd als werknemers in de zware industrie – en onder haar woordvoerders bevonden zich een groot aantal intellectuelen. Tegenwoordig zijn de banden tussen Links en de arbeidersklasse moeizaam. Hoewel veruit de meest vakbonden in naam achter de Democratische Partij staan, steunen miljoenen blanke arbeiders de Republikeinse Partij. Deze splitsing tussen Links en de arbeidersklasse heeft haar wortels in de jaren zestig. In dat decennium kwam er een Nieuw Links op dat het geloof van haar voorganger in de arbeidersklasse als revolutionaire factor of belangrijkste linkse kracht – de radicale socioloog C. Wright Mills sprak in dit verband van de linkse 'labor metaphysic' – ter discussie stelde. De aanhang van Nieuw Links bestond voor het grootste gedeelte uit jongeren die rond het einde van de Tweede Wereldoorlog waren geboren. Terwijl hun ouders – getuigen van de depressiejaren en de Oorlog – genoeg namen met de welvaart die het leven in de voorsteden bood, beschuldigden de Nieuw Linkse activisten hen van een hypocriet soort gemakzucht. De nieuwe generatie, de eerste die massaal ging studeren, organiseerde zich rondom de universiteit, vaak onder de vlag van de Students for a Democratic Society (SDS). Daar voerde men actie tegen raciale segregatie en voor vrijheid van meningsuiting op de campussen. De jongeren geloofden dat de arbeiders en hun organisaties met handen en voeten gebonden waren aan het kapitalistisch systeem. Ze vestigden hun hoop op andere groeperingen: jonge zwarte activisten die ondanks het tegen hen gebruikte geweld vreedzaam protesteerden voor burgerrechten en revolutionairen in de Derde Wereld zoals Fidel Castro die zich ondanks de schijnbare overmacht verzette tegen het Amerikaanse imperialisme. Nadat Nieuw Links organisatorisch op orde was, veroorzaakte de escalatie van de oorlog in Vietnam een enorme groei en radicalisering van de beweging.³

Het is ironisch dat de huidige zwakte van Links vooral voortkomt uit haar vroegere kracht. Tegen het einde van de jaren zestig waren de meeste banden tussen de

2 Rick Perlstein, 'Will the Progressive Majority Emerge?' in *The Nation*, 9-7-2007, te lezen op <http://www.thenation.com/doc/20070709/perlstein/2>

3 Voor de neergang van Amerikaans Links en haar vervreemding van de Arbeidersklasse zie John P. Diggins, *The Rise and Fall of the American Left* (W.W. Norton & Company, New York, 1992), 15-23.

jonge activisten en de Democratische Partij verbroken. Terwijl de Republikeinen in hun handen wreven, ging Nieuw Links de Democratische Partij zien als hun grootste vijand. De breuk tussen Nieuw Links en de Democraten kwam voort uit de begrijpelijke afschuw die president Lyndon Johnson bij de activisten opwekte. In eigen land regeerde Johnson als een linkse Democraat, hij breidde de sociale zekerheid drastisch uit en voerde vergaande wetten door om de zwarte emancipatiebeweging te steunen. Tegelijkertijd stuurde hij echter honderdduizenden soldaten naar Vietnam om een impopulaire oorlog uit te vechten en liet hij burgerdoelen in Noord Vietnam bombarderen. Volgens Nieuw Links waren de 'welfare state' en de 'warfare state' onlosmakelijk met elkaar verbonden. De oorlog radicaliseerde de beweging en veel Nieuw Linkse activisten begonnen te geloven dat het Amerikaanse democratische stelsel vervangen moest worden door een communistisch regime naar het model van China en Cuba. Tegenwoordig is het moeilijk voor te stellen maar velen dachten toen dat men aan de vooravond stond van een succesvolle wereldwijde revolutie. Radicaal linkse groepen zoals de Weather Underground en Proletarian Labor zagen zichzelf als deel van een wereldwijde beweging en voelden zich verbonden met de communisten in China, Cuba en Vietnam.⁴

Infiltratie door de FBI, het einde van de oorlog in Vietnam en de versplintering van de beweging in een duizelingwekkend aantal facties en subfacties, waaronder feministen, zwarte nationalist, chicano's, weathermen en maoïsten, luidden het einde in van de beweging. Tegelijkertijd schiep Nieuw Links door haar minachting voor de blanke arbeidersklasse en haar provocerende culturele radicalisme – het verbranden van de Amerikaanse vlag, het marcheren met Vietkong-vlaggen, de ogenschijnlijke afwijzing van traditionele gezinswaarden en geloof, de steun aan radicale feministen en zwarte nationalist – een nieuwe potentiële achterban voor de Republikeinse Partij. In de late jaren zestig en vroege jaren zeventig lukte het Nixon en Reagan om Nieuw Links af te schilderen als een groep verwerende schoffies en zo steun te verwerven onder witte arbeiders die genoeg hadden van de radicale excessen van de activistische jongeren. In dezelfde tijd lukte het de Republikeinen ook om het witte zuiden te veroveren op de democraten door in te spelen op het diep gewortelde racisme in de regio.⁵

De jaren zestig en zeventig zagen zo de doorbraak van het conservatief populisme. Progressieve en linkse Amerikanen hebben sindsdien altijd moeten vechten tegen vooroordelen als zouden zij voorstanders zijn van een alles overheersende overheid en 'abortion-on-demand'. Ook het idee dat men het Amerikaanse leger stiekem alleen maar nederlagen zou toewensen is hardnekkig. Zonder hechte wor-

4 Todd Gitlin, *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage* (Bantam: New York, 1993) 377-409; Diggins, *The Risa and Fall*, 248-268.

5 Een veel besproken relaas over het uitbuiten van het sociaal-conservatisme van de witte arbeiders door de Republikeinen zie: Thomas Frank, *What's The Matter with Kansas: How Conservatives Won the Heart of America* (Metropolitan Books: New York, 2004), 1-28.

tels in de arbeidersklasse bestaat Amerikaans Links volgens dit stereotype voor het grootste deel uit elitaire hogeropgeleiden uit het Noord Oosten die alle banden met de robuuste, christelijke waarden van de Amerikaanse bevolking verloren hebben. Bij tijd en wijle wordt dit stereotype ook bevestigd door linkse intellectuelen zelf. Zo beschreef *Rolling Stone*-redacteur Matt Taibbi Links Amerika recentelijk in het anticonsumentistische *Adbusters* als: 'De meest jammerlijke verzameling van in zichzelfgekeerde, ineffectieve watjes ooit verenigd onder één vlag op Gods groene aarde. En haar gemene geheimpje is dat ze eigenlijk helemaal geen problemen heeft met de positie waarin ze verkeerd – politiek irrelevant en voortdurend naar de zijlinie gedrongen zwelgt zij in haar kleine knusse wereldje van polysyllabische sociale kritiek, ver verwijderd van de echte wereld. Goed beschouwd, is Links in Amerika niet meer dan een luidruchtig Upper West Side cocktailparty voor de intellectuele elite.'⁶

Hoewel Taibbi hier een karikatuur schetst, maakt hij wel degelijk een punt. Links Amerika geeft zich te weinig rekenschap van haar politieke machteloosheid. Op een gegeven moment moet men zich in de vs en daarbuiten de vraag stellen waar de grens ligt tussen principes en de compromissen die nu eenmaal gesloten moeten worden, wil men op politiek gebied iets voor elkaar krijgen. Noam Chomsky, Amerika's meest invloedrijke linkse denker, heeft zijn leven gewijd aan het vechten voor principes. In zijn meest bekende essay noemde hij het 'de verantwoordelijkheid van intellectuelen om de waarheid te spreken en leugens te ontmaskeren'.⁷ Chomsky maakte al in de jaren vijftig roem als briljant linguïst. Tijdens de Vietnam oorlog werd hij politiek actief en sindsdien heeft hij onophoudelijk het Amerikaanse imperialisme aangeklaagd. Anders dan veel van zijn collega's verwerpt hij het onbegrijpelijk intellectuele linkse jargon en haar morele relativisme. In plaats daarvan laat hij zich inspireren door de bijbelse profeten, klaagt hij het onvermogen van Amerikaanse leiders aan om te leven naar hun eigen standaarden van recht en gerechtigheid en roept hij zijn land op haar leven te beteren of een nucleaire apocalyps te riskeren.

Wereldwijd vindt Chomsky veel bijval, in de vs is hij echter slechts bekend in intellectuele en activistische kringen. Hoewel zijn laatste boek *Hegemony or Survival* een bestseller werd – voor een groot deel omdat de Venezulese leider Hugo Chaves het boek prees tijdens een vergadering van de Verenigde Naties – blijft Chomskys invloed in de vs vrijwel nihil. De gevestigde media negeren hem omdat ze zijn politieke analyses te radicaal vinden, een feit dat Chomskys vernietigende

6 Matt Taibbi, 'The American Left's Silly Victim Complex' in *Adbusters* nr. 71, 6/7-2007, te lezen op http://www.adbusters.org/the_magazine/71/The_American_Lefts_Silly_Victim_Complex.html.

7 Noam Chomsky, 'The Responsibility of Intellectuals' voor het eerst verschenen in *The New York Review of Books*, 23-2-1967, te lezen op <http://www.chomsky.info/articles/19670223.htm>.

kritiek op de gevestigde media slechts bevestigd. Chomsky wijst er regelmatig op dat nieuwszenders als CNN en FOX vaak verhitte debatten uitzenden waarbij de meningen in feite maar weinig uit elkaar liggen. Chomsky zegt daarover: 'De beste manier om mensen passief te houden is de ruimte voor acceptabele meningsvorming strict te begrenzen maar binnen die grenzen zeer levendig debat te stimuleren'.⁸ Niettemin geniet Chomsky zeer veel aanzien onder linkse activisten en intellectuelen.

Chomsky en zijn bondgenoten, zoals de radicale historicus Howard Zinn en *Counterpunch*-redacteur Alexander Cockburn, draaien alle clichés over Amerika eenvoudigweg om.⁹ Afgezien van een aantal radicale denkers wordt Amerika door de meeste inwoners gezien als een positieve kracht op het vlak van internationale betrekkingen. Het is een nationale mythe dat de vs op eigen kracht de nazi's zouden hebben verslagen om vervolgens de wereld te bevrijden van het communisme. Het beeld van de vs als een onwillige en terughoudende beschermer van vrijheid en democratie was en is een belangrijk deel van het nationale besef. Incidenten waarbij de vs in moreel opzicht duidelijk aan het kortste eind trok – zoals tijdens de oorlog in Vietnam of nu in Irak – worden door de gevestigde media stevast geportretteerd als tragische uitzonderingen die de regel bevestigen. Het nieuwsbericht in zulke gevallen over het verlies van Amerikaanse levens tijdens uitzichtloze oorlogen, niet over de burgerslachtoffers aan de andere kant. Radicaal Links daarentegen beschouwt de Koude Oorlog niet als een eschatologisch gevecht tussen de aanhangers van democratie en totalitarisme maar haalt de periode slechts aan om de vs te hekelen voor haar steun aan dictatoriale regimes in Iran, Nicaragua, Indonesië etc. Zo heeft Chomsky er op gewezen dat elke president van de vs na 1948 volgens de Neurenberg wetten veroordeeld zou moeten worden als oorlogsmisdadiger.¹⁰ In de dagen na 11 september, toen de aanslagen op het World Trade Centre in Amerika leidde tot afschuw en emotionele uitingen van patriottisme, betoogden linkse radicalen dat aanvallen op burgers weliswaar nooit gerechtvaardigd waren, maar dat het Amerikaanse publiek desondanks haar ogen niet mocht sluiten voor de veel grotere burgerslachten waarvoor haar eigen land verantwoordelijk was.¹¹

8 Noam Chomsky, *The Common Good* (Odonian Press: Tucson, Arizona, 1998), 43.

9 Een goed voorbeeld hiervan is Howard Zinn, *A People's History of the United States* (Harper Collins: New York, 1980).

10 Noam Chomsky, 'If the Nuremburg Laws were Applied', geluidsdocument (1990) te downloaden op <http://www.chomsky.info/talks/1990----.htm>.

11 Zie hiervoor bijvoorbeeld Noam Chomsky, 'A Quick Reaction' in *Counterpunch*, 12-9-2001, te lezen op <http://www.counterpunch.org/chomskybomb.html>. Voor kritiek op deze houding zie Richard Wolin, 'September 11 and the Self-Castigating Left' in *South Central Review* jr. 19 (2002) nr. 2/3, 39-49.

Hoe accuraat deze radicaal-linkse analyses ook mogen zijn, stemmen leveren ze niet op.¹² Sterker nog, dergelijke retoriek dreigt juist de Republikeinen in de kaart te spelen. Voor de meeste linkse Amerikanen – zeker de antiglobalisten – betekent democratie echter ook iets heel anders dan één keer in de vier jaar een stem uitbrengen, het is een manier van leven. De politiek filosoof John Dewey (1859-1952) heeft in dat opzicht vele generaties linkse Amerikanen beïnvloedt. Volgens Dewey zou de staat zoveel mogelijk macht moeten delegeren aan kleine gemeenschappen aangezien deze het meest geschikt zijn om problemen op te lossen. Op deze manier worden zoveel mogelijk mensen betrokken bij het vormgeven en veranderen van hun gemeenschap. Dewey keerde zich ook tegen het toenemende vertrouwen van de overheid in experts op terreinen zoals economische of buitenlandse zaken, omdat dit ertoe leidt dat de meningen van grote groepen van de bevolking worden genegeerd. Vooruitgang kon volgens Dewey slechts plaatsvinden wanneer het volk directe invloed heeft op het politieke leven van hun samenleving en hun land.¹³

Radicale denkers zoals Chomsky combineren het pleidooi voor directe democratie (participatory democracy) van Dewey met Marx' kritiek op het kapitalisme en passen deze gecombineerde analyse toe op de wereldpolitiek. Zo pleit Chomsky ervoor om de internationale verhoudingen op zo'n manier te herstructureren dat de invloed van de *Global South* op de wereldpolitiek (in het bijzonder de door hem gewaardeerde linkse democratieën in Venezuela en Bolivia) overeenkomt met hun bevolkingsaantallen. Zoals velen in de Amerikaanse antiglobaliseringsbeweging beschouwt Chomsky zichzelf als een vrije socialist. Vrije socialisten pleiten voor een einde van vrijwel alle politieke, sociale en economische hiërarchieën en hechten veel waarde aan directe democratie. Volgens Chomsky zou een dergelijk systeem alle mensen wereldwijd in staat stellen hun creatieve potentieel te vervullen terwijl het huidige neoliberale systeem mensen verlamd met haar consumentistische fantasieën en structurele armoede voor het grootste gedeelte van de wereldbevolking.¹⁴

Chomsky stelt dat de Amerikaanse bevolking – in tegenstelling tot wat de meeste mensen denken – steeds minder bereid is haar overheid te steunen in geval van oorlog. Massale protesten tegen de oorlog in Vietnam ontstonden pas jaren nadat Amerika zichzelf in deze oorlog had betrokken. Daarentegen protesteerden in februari 2003 meer dan 500.000 mensen in New York tegen de oorlog in Irak – een maand voordat die oorlog überhaupt was begonnen. Sinds deze demonstratie hebben twee coalities een sleutelrol gespeeld bij het organiseren

12 Voor een kritiek op Chomsky zie Keith Windschuttle, 'The Hypocrisy of Noam Chomsky' in *The New Criterion* jr. 21 (2003) nr. 9, te lezen op <http://newcriterion.com:81/archive/21/may03/chomsky.htm>.

13 Voor Dewey Amerikaans Links zie Diggins, *The Rise and Fall*, 20-22.

14 Noam Chomsky, 'The Soviet Union Versus Socialism' in *Our Generation* (1986), te lezen op <http://www.chomsky.info/articles/1986----.htm>

van massademonstraties tegen de oorlog: United for Peace and Justice (UFPJ) en Acting Now to Stop War & End Racism (ANSWER). Hoewel de kritiek van beide organisaties op het buitenlands beleid van de vs veel verder gaat dat slechts oppositie tegen de oorlog in Irak, heeft het reformistische UFPJ de banden met het marxistisch-leninistische ANSWER na een conflict verbroken.¹⁵

Anders dan in landen waar sterke socialistische partijen bestaan, hebben Amerikaanse activisten zich van oudsher georganiseerd in maatschappelijke organisaties. Hoewel het lokale activisme daardoor vaak sterk is, is het moeilijker om op het nationale vlak invloed te verwerven. De UFPJ, een coalitie van meer dan 1200 lokale en nationale organisaties, probeert juist van deze Amerikaanse traditie haar kracht te maken. De UFPJ is een hardgrondig ondersteuner van lokaal activisme en probeert door het aantrekken van vrouwen, arbeiders, Afro-Amerikanen, moslims, veteranen en etnische minderheden haar bondgenootschap zo breed mogelijk te maken. Naast een aantal socialistische en communistische organisaties zijn de meest voornamelijk organisaties in de coalitie de Iraq Veterans Against the War – wiens bestaan alleen al bewijst dat een pleidooi tegen de oorlog niet gelijk staat aan het afvallen van de troepen, zoals de rechtse pers regelmatig beweerd; de National Organisation of Women, de grootste feministische organisatie van het land; Greenpeace; de American Anti-Arab Defamation Committee en de Rainbow Push, een van de grootste organisaties van pragmatische Afro-Amerikanen.¹⁶

Om zich aan te sluiten bij de UFPJ moeten organisaties het Unity Statement van de coalities onderschrijven. In het Unity Statement wordt de oorlog in Irak in verband gebracht met binnenlandse repressie en kapitalistische uitbuiting in de vs en daarbuiten. Het Statement verwerpt het Irak-beleid van Bush vanwege zijn poging om ‘de macht van de vs over andere landen uit te breiden en ons te ontdoen van onze burgerrechten onder het mom van de strijd tegen terrorisme en voor democratie. Wij zeggen NEE tegen het gebruik van oorlog en racisme om zo de macht te concentreren in de handen van enkelen – hier en in het buitenland.’ Het Statement verbindt tevens het internationaal kapitaal met de oorlog aangezien zij ‘op brute wijze de agenda van de neoliberale globalisten ondersteund, volgens welke de “vrije handel” een instrument is om de macht en welvaart te concentreren in de handen van een kleine groep door middel van aanvallen op arbeiders en het milieu, het terugdringen van overheidsinvloed op nationale economieën en het afbreken van sociale voorzieningen.’ De UFPJ benadrukt dat de oorlog Afro-Amerikanen en arme Amerikanen extra hard treft aangezien zij door gebrek aan goede kansen vaker en eerder zijn aangewezen op een baan bij het leger. Ten slotte beschouwd het Statement de oorlog in Irak als een onderdeel van een algemener beleid om repressieve regimes zoals in Colombia en Israël te steunen.

15 Bill Weinburg, ‘The Politics of the Anti-War Movement’ in *Z Magazine*, 9-12-2005, te lezen op <http://www.zmag.org/content/showarticle.cfm?ItemID=9291>.

16 Het ‘Unity Statement’ in te vinden op <http://www.unitedforpeace.org/article.php?id=1737>.

Terwijl de media vooral aandacht besteedde aan UFPJ's massale demonstraties tegen de oorlog in Irak en de Republikeinse nationale conventie in 2004, wijdt de organisatie zich tevens aan een aantal andere zaken, zoals het voorkomen van een oorlog tegen Iran, acties tegen rekrutering door het leger, ondersteuning voor de gebieden die getroffen zijn door de Orkaan Katrina en het beëindigen van de bezetting van de Westelijke Jordaanoever door Israël.

Ondanks alle pogingen van de UFPJ om zoveel mogelijk mensen in haar organisatie te verenigen, is ze niet geheel immuun gebleven voor factionalisme. Wegens onoverkomelijke ideologische verschillen wees de UFPJ in december 2005 alle verdere samenwerking met ANSWER van de hand. De kern van ANSWER's leiding wordt gevormd door leden van marxistisch-leninistische Workers' World Party (WWP). De WWP is in veel opzichten een einzelgänger binnen Amerikaans Links. Maar door haar gevoel voor politiek manoeuvreren en de grote inzet van haar kader blijft zij echter een invloedrijke organisatie binnen de linkse beweging. De partij werd in 1959 opgericht en was een afsplitsing van de Socialist Workers' Party (SWP). Ze heeft altijd autoritair-linkse regimes gesteund. In 1956 juichte de factie – toen nog lid van de SWP – de Russische invasie van Hongarije toe. Later steunde ze China tijdens het bloedbad op het Plein van de Hemelse Vrede en bestempelde ze de berichtgeving over de Servische gruwelijkheden in Bosnië als 'imperialistische leugens'. Het zijn uitspraken die veelvuldig zijn aangehaald door de rechtse pers om de gehele anti-oorlogsbeweging in diskrediet te brengen.¹⁷ Ondanks het feit dat de WWP en de van haar afgesplitste Party for Socialism and Liberation totaal geïsoleerd zijn van de linkse beweging, heeft ze duizenden mensen naar haar demonstraties weten te krijgen. De demonstranten wisten vaak niets van de politieke standpunten van ANSWER. Omdat de UFPJ het grootste deel van haar energie richt op de oorlog in Irak en niet op het Palestijns-Israëliëse conflict heeft ANSWER haar beschuldigd van racisme en enige aanhang verworven onder islamitisch-Amerikaanse organisaties. Velen hebben ANSWER bekritiseerd vanwege haar strenge hiërarchie en centralistische besluitvorming. De splitsing tussen de UFPJ en ANSWER leidde tot afzonderlijke demonstraties op dezelfde dag in dezelfde stad.

Behalve tijdens het conflict met ANSWER, is de UFPJ ook door andere linkse groepen bekritiseerd. Vooral het feit dat de UFPJ oorlogstegenstanders in de Democratische Partij ondersteunt leidde tot veel discussie. Anarchisten hebben de UFPJ beschuldigd van reformisme en trotskisten hebben beweerd dat de UFPJ slechts functioneert als een 'veiligheidsklep' doordat ze de weerstand tegen de oorlog te kanaliseert en geen perspectief biedt voor revolutionaire verandering of een

17 Voor een scherpe kritiek op ANSWER van een 'linkse' oorlogsondersteuner zie Christopher Hitchens, 'Anti-War my Foot' in *Slate Online*, 26-9-2005, te lezen op <http://www.slate.com/id/2126913/>.

radicaal-linkse derde partij.¹⁸ Door hun obsessieve politieke puritanisme zien deze critici niet dat het naar links bewegen van de Democratische Partij de enige mogelijkheid is om op nationaal niveau enige verandering te bewerkstelligen. Hoewel een meerderheid van de bevolking directe terugtrekking van de Amerikaanse troepen uit Irak ondersteund, is er geen enkel bewijs dat er een revolutie dreigt of zelfs maar dat er veel steun zou zijn voor een linkse derde partij. Mocht het de UFPJ lukken de Democratische Partij te beïnvloeden, dan zouden de progressieven iets teweeg kunnen brengen dat verder reikt dan het organiseren van demonstraties en het schrijven van vlammeende kritieken.¹⁹

Een ander teken dat veel linkse Amerikanen beginnen in te zien dat men de meeste kans maakt om iets te veranderen door de Democratische Partij te beïnvloeden is het fenomeen *netroots*. Netroots – de naam komt voort uit de samenvoeging van de woorden internet en grassroots – zijn online partizanen die weliswaar razend zijn over de roekeloosheid van Bush' regering maar tegelijkertijd zeer onder de indruk zijn van de strakke organisatie van de Republikeinse Partij. De beweging is ontstaan in de nasleep van de verkiezingen van 2000, toen vele progressieve Amerikanen woedend waren over de gelatenheid waarmee de Democratische Partij en de gevestigde media de zeer discutabele verkiezingsoverwinning van Bush accepteerden. Sindsdien is het fenomeen uitgegroeid tot een invloedrijke kracht binnen de Democratische Partij.²⁰ Sindsdien hebben netroots de republikeinen aangevallen om haar roekeloze militarisme en haar banden met het grote geld. Tegelijkertijd hebben ze echter ook de democraten bekritiseerd op het verkwan-selen van haar eigen progressieve idealen. Anders dan de gevestigde media, die zich – althans in theorie – wijden aan neutrale berichtgeving of tijdschriften zoals *The New Republic* en de *Washington Post*, die streven naar afgewogen analyses, zijn netroots afkerig van journalistieke gebalanceerdheid of theoretische scherpte. Netroots staan eerder voor politieke schreeuwerigheid.

In tegenstelling tot de radicaal linkse antiglobalisten zien netroots zichzelf als vertegenwoordiger van de linkervleugel van de Democratische Partij. Bloggers op sites als dailykos.com, een site die dagelijks zo'n 600.000 bezoekers telt, geven

18 Zie hiervoor bijvoorbeeld Thomas Good, 'UFPJ Diary: The Case for Participatory Democracy' in *New Left Notes*, 6-2-2006, te lezen op http://antiauthoritarian.net/NLN/archive/ufpj_diary.html; en Joe Kay en Andre Damon, 'Anti-War Coalition Tries to Prop up Democratic Party' in *World Socialist Web*, 28-6-2007, te lezen op <http://www.wsws.org/articles/2007/jun2007/ufpj-j28.shtml>.

19 Voor een betoog tegen het radicalisme van de jaren zestig en voor samenwerking met de Democratische Partij vanuit een historisch oogpunt zie Kevin Mattson, 'Goodbye to All of That' in *The American Prospect*, 28-3-2005, te lezen op http://www.prospect.org/cs/articles?article=goodbye_to_all_that.

20 Het beste artikel over het netroots-fenomeen is Jonathan Chait, 'The Left's New Machine' in *The New Republic* 7-5-2007, te lezen op <http://www.tnr.com/doc.mhtml?i=20070507&s=chait050707>.

veel meer om de verkiezing van Democraten en het naar links trekken van de Democratische Partij dan om diepgaande analyses. De oprichter van *Daily Kos*, Markos Moulitsas, is naar eigen zeggen sterker beïnvloed door de conservatieve politiek strateeg Grover Norquist dan door de vroegere leider van de Green Party Ralph Nader. Volgens Moulitsas is het essentieel dat de Democraten van hun vijanden leren. Hij geloofd in Trotskys dictum dat 'een partij die niet naar macht streeft waardeloos is' en streeft ernaar het stereotype uit de wereld te helpen dat een linkse Democraat 'iemand is die in de strijd geen kant durft te kiezen'. In plaats van de huidige verzameling van honderden single-issue organisaties en obscure politieke organisaties pleit Moulitsas voor een gedisciplineerde, pragmatische linkse beweging die de Republikeinse Partij op haar eigen grondgebied kan verslaan. *Daily Kos* is momenteel zo groot dat vele prominente Democraten haar jaarlijkse conventie bezoeken en bijdragen leveren aan de site. Zo schreven Jimmy Carter, de leider van de Democraten in de Senaat Harry Read en de voorzitter van het Huis van Afgevaardigden Nancy Pelosi dagboeken voor dailykos.com.

De netroots zijn echter ook realistisch. Hoewel zij over het algemeen zeer kritisch zijn over de gematigde Clinton en de rechtse Democraat Joe Lieberman (die door de online activisten zelfs bijna van zijn senaatszetel werd beroofd), hebben ze tevens sociaal-conservatieve Democraten gesteund buiten de 'blauwe' kustgebieden in een poging aanhang terug te winnen onder de witte arbeiders. Juist vanwege hun conservatieve standpunten over abortus en het homohuwelijk hebben de Republikeinen in die gebieden zoveel succes.

De website democraticunderground.com is eenzelfde voorbeeld van linkse activisten die de Democratische Partij zijn gaan steunen. De site werd opgericht in januari 2001 als reactie op de 'verkiezing' van Bush. Op het moment telt de site meer dan 100.000 accounthouders. De standpunten op het forum reiken van Clintoniaans centristisch tot radicaal antikapitalistisch. De oprichter van de site, David Allen, sluit echter deelnemers uit die tijdens verkiezingen concurrenten van de Democraten steunen. Accounthouders mogen niet openlijk steun betuigen aan derde-partijkandidaten. Ook mogen ze geen steun uitspreken voor Cindy Sheehan – de bekende anti-oorlogsleider die haar zoon verloor in Irak – die het opneemt tegen Nancy Pelosi omdat deze geen impeachment procedure tegen Bush wil starten. Volgens veel progressieven laat Ralph Naders kandidatuur in 2000 zien wat er gebeurt wanneer Democraten en progressieven niet dezelfde kandidaat steunen.

Het internet had al enige invloed op de Amerikaanse politiek voordat Bush president werd. Zo richtten de rijke internetondernemers Wes Boyd en Joan Blades in 1998 moveon.org op. De site verzamelde meer dan 100.000 online handtekeningen voor een petitie die opriep het schandaal rond Monica Lewinsky te laten voor wat het was ('move on'). Tijdens het impeachment proces tegen Clinton was moveon.org waarschijnlijk de meest invloedrijke links-liberale site op het web. De site is vervolgens uitgegroeid tot een dynamische kracht die campagnes opzet

om de troepen terug te halen uit Irak en de Democratische Partij naar links te sturen. De organisatie beperkt zich niet tot internetactivisme, ze plaatst advertenties in kranten en op billboards en organiseert huis-aan-huis campagnes. Naast de bovengenoemde sites bezoeken grote groepen Amerikanen sites als Zmag.org, guerrillanews.org en Electronic Intifada.net (met vooral nieuws over het Palestijns-Israëliëse conflict) om zich op de hoogte stellen van het nieuws en van linkse visies op actuele zaken.

Wanneer het progressief Amerika lukt om haar onderlinge verdeeldheid te boven te komen, zal dat zeker vruchten afwerpen. De laatste twee decennia heeft de Republikeinse Partij vooral de nadruk gelegd op 'value issues' als abortus en het homohuwelijk (alsof economische rechtvaardigheid of oorlog geen 'value issues' zijn) en zo sociaal-conservatieve witte arbeiders aan zich gebonden. Uit opiniepeilingen blijkt echter dat jonge mensen in sociaal opzicht veel vrijzinniger zijn dan hun ouders.²¹ Uit peilingen blijkt eveneens dat een meerderheid van de Amerikanen voor een uitgebreidere verzorgingsstaat is, zelfs als dat betekent dat de belasting omhoog moet.²² Dankzij Bush' slecht voorbereide aanval op Irak hebben de Republikeinen hun reputatie van bekwame hoeders van de internationale betrekkingen verloren. Uit studies van het Center for American Progress blijkt dat een substantiële meerderheid van de Amerikanen de neoconservatieve oorlogslust afwijst en pleit voor het stimuleren van internationale consensus door samen te werken met internationale instituties.²³ Groeiende zorg over klimaatverandering – onder andere tot uiting komend door de grote interesse voor Al Gores documentaire *An inconvenient truth* – toont de toenemende steun voor degelijk milieubeleid.

Er is ook een toename van het activisme onder studenten – wat het meest duidelijk tot uitdrukking komt door de heroprlichting van de SDS, de legendarische Nieuw Linkse organisatie die de protesten tegen de oorlog in Vietnam leidde en opkomt voor directe democratie en studentenbelangen. Ten slotte groeit de steun voor de naar schatting twaalf miljoen Mexicanen die illegaal in Amerika verblijven. In maart 2006 vonden er massale demonstraties plaats tegen nieuwe restrictieve immigratiewetten. Het was de eerste keer dat illegale immigranten massaal de straat opgingen. In Los Angeles alleen al demonstreerden meer dan 750.000 mensen. Na jaren van weerstand tegen de versoepeling van migratiewetten, men vreesde dat migratie de lonen zou drukken, steunt Amerika's grootste vakcentrale, de AFL-CIO, sinds kort de naturalisatie van de migranten. Wanneer de AFL-CIO deze

21 Adam Nagourney en Megan Thee, 'Young Americans are Leaning Left' in *New York Times*, 27-6-2007

22 Perlstein, 'Will the Progressive Majority Emerge?'

23 Ruy Teixeira, 'What the Public Really Wants on America's Role in the World' in *American Progress* 16-4-2007, te lezen op http://www.americanprogress.org/issues/2007/04/wtprw_america.html.

arbeiders zou kunnen organiseren, zou dat de centrale enorm kunnen versterken na jaren van teruggang als gevolg van het verdwijnen van laaggeschoold werk naar lagelonenlanden.²⁴

De Democraten lijken in de lift te zitten. Al haar belangrijke kandidaten voor het presidentschap hebben zich geprofileerd als progressieve Democraten en beloofd zich in te zetten voor degelijke medische voorzieningen, meer geld voor onderwijs en een einde aan de oorlog in Irak.

Dit betekent alleszins niet dat Amerika aan de vooravond staat van een radicale ruk naar links. De term *liberal* (linkse Democraat), om over het woord *socialist* nog maar te zwijgen, wordt nog altijd gemeden door politici uit angst om stemmen te verliezen. En ondanks de duidelijke verschuiving in de publieke opinie blijft de vs het meest conservatieve land van de Westerse wereld – zowel in sociaal als in cultureel opzicht. Amerika heeft geen socialistische traditie zoals in Europa en het is niet waarschijnlijk dat deze snel zal ontstaan. De sterke positie van het kapitaal in Amerika, de grote invloed van de conservatieven op het politieke debat en de radicaal-linkse neiging naar ideologische zuiverheid en directe democratie beperken de kansen voor een sterke en levensvatbare invloedrijke derde partij aanzienlijk. Links in de vs zal waarschijnlijk altijd gedoemd blijven tot radicale maar machteloze kritiek, burgerlijke ongehoorzaamheid en uitzichtloze idealistische toekomstvisioenen. Maar als het organisaties als United for Peace and Justice en netroots lukt gezamenlijk op te trekken en de Democratische Partij te beïnvloeden, bestaat er een reële kans dat hun acties daadwerkelijk tot meer leiden dan slechts grote woorden.

²⁴ Voor de houding van de AFL-CIO tegenover illegale arbeid zie 'Q & A's on the AFL-CIO's Immigration Policy' op: <http://www.aflcio.org/issues/civilrights/immigration/upload/ImmigQ&A200610.pdf>.